

«Ειμή εν Προσευχή και Νηστεία». Δρόμος Τυπικισμού ή Οδός Θείου Αναστάσιμου Έρωτος; (Πρεσβύτερος Νικόλαος Πάτσαλος)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Δ΄ Κυριακή των Νηστειών - Μνήμη Οσίου Ιωάννου της Κλίμακος: «Ειμή εν Προσευχή και Νηστεία». Δρόμος Τυπικισμού ή Οδός Θείου Αναστάσιμου Έρωτος;

Δ΄ Κυριακή των Νηστειών και πλησιάζοντας τα σεπτά πάθη του Κυρίου που θα μας διαβιβάσουν στην Ανάσταση, η Εκκλησία συνεχίζει να μας προεοιμάζει με τα κατάλληλα μηνύματα. Σταδιακά και σταθερά διανύουμε την όμορφη και ανεπανάληπτη περίοδο της Σαρακοστής, που δεν είναι τίποτα άλλο από μία οδοιπορεία Άσκησης, Προσευχής, Νηστείας και εν γένει περίοδος πνευματικού αγώνα. Βέβαια, αυτό το αγωνιστικό φρόνημα δεν καλούμαστε να το υιοθετήσουμε μόνο αυτή την περίοδο. Αντιθέτως, η συγκεκριμένη περίοδος, πρέπει να αποτελέσει την αφετηρία για μια αέναη και άοκνη ζωή πνευματικών αγώνων και αθλήσεων.

Η πνευματική ζωή της άσκησης, της νηστείας, της προσωρινής στέρησης κάποιων αγαθών, είναι γεγονός ότι προσλαμβάνεται, από μία μεγάλη μερίδα λαού και νέων, ως κάτι ανιαρό, δύσκολο, γενικά μία περίοδος γεμάτη αρνητικά συναισθήματα. Έχει δυστυχώς περάσει στο μυαλό μας μια νοοτροπία πολύ λαθεμένη, σύμφωνα με την οποία, η στέρηση είναι απόλυτα συνυφασμένη με τη δυστυχία και τη μιζέρια, σε σημείο που να μην μπορεί να γίνει λόγος για εγκράτεια και νηστεία. Αντίθετα, εκείνο που προωθείται, είναι μία ασύδοτη ακράτεια, που υπόσχεται μια περιστασιακή ηδονή καί μόνο. Η εκκλησιαστική νοοτροπία, αντιστέκεται στην τάση αυτή και μας καλεί προς μία άλλη λογική. Η προσωρινή στέρηση, που προτείνει, υποβάλλεται ώστε μετά αυτήν, η γεύση του στερημένου καρπού, ό,τι είδους κι αν είναι, να αποτελεί πραγματική απόλαυση και ηδονή. Με αυτόν το τρόπο, η ζωή δεν είναι μονότονη, αλλά ποικιλόμορφη.

Η περίοδος λοιπόν της Σαρακοστής, μία περίοδος νηστείας, προσευχής, όμορφων ακολουθιών, αποτελεί έναν άλλο τρόπο ζωής που αλλάζει την ανιαρή καθημερινότητα, γεμίζοντάς την με μοναδικές και ανεπανάληπτες εμπειρίες μέσα στον ετήσιο χρόνο. Αποτελεί μία πρόταση ζωής και ταυτόχρονα προετοιμασίας, που προηγείται της ύψιστης ζωής: της Αναστάσιμης. Ο παλμός των ημερών της Σαρακοστής είναι πένθιμος, κατάλληλος όμως, για να μας προετοιμάσει για κάτι χαρμόσυνο. Για να ζήσει όμως κανείς, τη χαρά που έπεται, στον απόλυτό της

βαθμό, καλείται να ακολουθήσει την κλίμακα που οδηγεί σε αυτήν και που προϋποθέτει συμπόρευση στο Σταυρό και τα Πάθη του Κυρίου. Μέσα ακριβώς σ' αυτή τη λογική της συμπορεύσης είναι που πρέπει να ασκήσουμε τη Νηστεία και την Προσευχή μας. Όχι, δηλαδή, με πνεύμα τήρησης μιας απλά τυπικής νοοτροπίας που βασανιστικά μας επιβάλλει να στερηθούμε το κρέας· αλλά με ευχαρίστηση ως κάτι που μας ανανεώνει και μας προετοιμάζει για κάτι πολύ όμορφο που αναμένουμε να ζήσουμε κάθε χρόνο και πιο έντονα.

Μετά λοιπόν και το πέρας του μέσου αυτής της περιόδου, η Εκκλησία μας ενισχύει κατάλληλα στην ασκητική μας πορεία και προσπάθεια, που διαφοροποιείται ανάλογα με τις δυνατότητες του καθενός, αναδεικνύοντας την τέλεια μορφή Ασκητισμού, τον όσιο Ιωάννη της Κλίμακος, το μεγάλο ασκητή, που έδωσε πραγματικά αίμα, διά των πνευματικών του αγώνων, ώστε να λάβει το θείο και Άγιο Πνεύμα. Όλη του η αγωνιστική ζωή, που τον οδήγησε στο Θεό, περιγράφεται από τον ίδιο, στο έργο του «Κλίμακα», έργο που για τους μοναχούς αποτελεί ασφαλή οδοδείκτη της ζωής τους. Βέβαια, η Εκκλησία γνωρίζει και την ανθρώπινή μας αδυναμία, όμως δεν ελλατώνει το επιθυμητό επίτευγμα. Συνεχίζει να βάζει τον πήχη ψηλά, δείχνοντάς μας το τέλειο, ώστε να προσπαθούμε συνεχώς για το καλύτερο. Είναι πολύ δύσκολο «εν μιά ημέρα και ώρα» ή ακόμα και στο διάστημα των σαράντα και τόσων ημερών της Σαρακοστής, να φθάσουμε το πνευματικό μέγεθος του αγίου Ιωάννου του Σιναΐτου. Όμως αυτή η διαπίστωση το μόνο που μπορεί να μας διδάξει, είναι ο συνεχής αγώνας της θυσίας του εγωισμού μας.

Ο βίος και η διδασκαλία του αγίου Ιωάννου της Κλίμακος, μας δίνει μια πολύτιμη παρακαταθήκη ζωής αυτές τις ευλογημένες μέρες που διανύουμε. Αν νοιώθουμε κουρασμένοι, δυσκολεμένοι, και πιεσμένοι με τα όσα πνευματικά κάνουμε: νηστείες, προσευχές ... κάτι κάνουμε λάθος. Σε αυτό το σημείο, στέκει ο άγιος, και υποδεικνύοντας με ποια δυναμική και με ποια ένταση πρέπει να στραφούμε προς το Θεό, ώστε ο αγώνας να είναι πιο εύκολος, προτείνει στην «Κλίμακά» του, την ερωτική στροφή προς το Θεό. Δηλαδή, όπως ένας ερωτευμένος αγαπά με μανία το αγαπημένο του πρόσωπο, και το φέρνει συνεχώς στο νου του, έτσι πρέπει και ο καθένας από εμάς να αγαπήσει το Θεό. Ο θείος έρωτας, είναι η μανιώδης στροφή και το δόσιμο τού είναι μας, στην αγάπη του Θεού.

Στην ίδια γραμμή, ο σύγχρονος εκφραστής του Ιωάννου της Κλίμακος, ο άγιος Πορφύριος ο Καυσοκαλυβίτης, ομολογούσε πως ένας πιο εύκολος δρόμος να πλησιάσουμε το Θεό και να αντιμετωπίσουμε τις πανουργίες του διαβόλου, είναι η οδός του Θείου Έρωτα, η οποία ερμηνεύεται με τη συνεχή ενασχόληση της μνήμης με το Χριστό, στο νου και στην καρδιά, ακόμα και αν το σώμα ασχολείται με άλλες εργασίες. Η οδός αυτή «θέλει έρωτα προς τον Χριστό και λαχτάρα» όπως δίδασκε

χαρακτηριστικά. Και σ' αυτό, βοηθούν τα τόσα πολλά μέσα που προσφέρει η Εκκλησία ως μέσο να δοθείς στο Θεό: Νηστεία, Άσκηση, Μετοχή στα Μυστήρια, Υμνολογία, Συναξάρια, Ακολουθίες, Μονολόγιστη Ευχή και τόσα άλλα τυπικά και αφθόρμητα που μπορεί κάποιος να κάνει, αρκεί να γίνονται με λαχτάρα και όχι καταναγκαστικά.

Ο άγιος Πορφύριος είναι πραγματικά ο μεγάλος διδάσκαλος του σήμερα, που βρίσκεται κοντά στη ψυχοσύνθεση του σύγχρονου βολεμένου ανθρώπου, που δυσκολεύεται να αισθανθεί το Θεό του. Ο ίδιος δίδασκε, πως υπάρχουν δύο τρόποι που σε οδηγούν στο Θεό: ο ένας, σκληρός-κουραστικός με άγριες επιθέσεις κατά του κακού, και ο άλλος, πολύ μαλακός και απλός. Ο πρώτος προσηδιάζει στους μεγάλους παλαιστές οσίους και ασκητές, όπως ήταν ο Σιναΐτης και ο όσιος Παΐσιος. Ο δεύτερος, πιο εύκολος, είναι απλά δόσιμο στην αγάπη του Θεού που δεν πολεμάς κατά μέτωπο το κακό. Δεν προσπαθείς να διώξεις το σκοτάδι από το δωμάτιο της ψυχής, αλλά ανοίγεις μια μικρή τρυπίτσα για να εισέλθει το Φώς. Δεν πολεμάς τον εχθρό αλλά τον περιφρονείς, αγκαλιάζοντας με διάφορους τρόπους το Χριστό. Ο ίδιος ο άγιος, όπως αναφέρει, αυτό το επιτύγχανε με την έντονα αγαπητική εντρύφηση στους Ύμνους των βιβλίων της Εκκλησίας και στα Συναξάρια των αγίων που τον συγκινούσαν πολύ και τον ενέπνεαν.

Ας πάρουμε λοιπόν στα σοβαρά, όπως θα έλεγε κι ο πατήρ Αλέξανδρος Σμέμαν, αυτή την περίοδο της Σαρακοστής και ας βυθιστούμε με λαχτάρα μέσα στις ακολουθίες της Εβδομάδας. Όσο διάστημα έμεινε ας το ζήσουμε «εν προσευχή και νηστεία». Με ερωτικό τόνο και αφοσίωση και όχι με καταναγκασμό. Η νηστεία να μην αποτελεί τυπική διάταξη, αλλά επιβολή ζωής. Να είναι κάτι φυσικό όχι καταναγκαστικό. Πράξη αγάπης και θυσίας για το Θεό μας. Ο Χριστός δια της ευαγγελικής περικοπής προετοιμάζει τους τότε και τους νυν μαθητές του για τα επερχόμενα Θεία Μεγάλα Γεγονότα. Το «τέλος» της μεγάλης αρχής για την Ανάσταση της Αιωνιότητας «εγγίζει». Ας προετοιμαστούμε όσο καλύτερα γίνεται, καθότι «ο Υιός του ανθρώπου παραδίδεται εις χείρας ανθρώπων, και αποκτενούσι αυτόν και αποκτανθείς, τη τρίτη ημέρα αναστήσεται».